

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Landes Judit ügyvéd (**cím**) által képviselt I.rendű felperes neve (I.rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (II.rendű felperes címe) II. rendű felpereseknek, a dr. Kovács L. László ügyvéd (cím) által képviselt alperes neve alperes ellen hagyatéki hitelezői igény iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. március 9. napján meghozott és 41. sorszám alatti végzéssel kijavított, P/P.5.20.054/2015/35. számú ítélete ellen az alperes részéről 36. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés és az I-II. rendű felperesek részéről Pf.3. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, az alperes fizetési kötelezettségét 5.333.401 (Ötmillió-háromszázharminchárromezer-négyszázegy) forintra és 2008. december 2-től 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, 2013. július 1-től a teljesítésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatára, valamint 52.291 (Ötvenkétezer-kétszázkilencvenegy) forint és 2008. december 2-től 2013. június 30-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon, 2013. július 1-től a teljesítésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatára leszállítja, ezt meghaladóan a keresetet elutasítja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 254.000 (Kétszázötvennégyezer) forint perköltséget.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 99.060 (Kilencvenkilencezer-hatvan) forint másodfokú perköltséget.

A felperesek által le nem rótt 19.400 (Tizenkilencezer-négyszáz) forint csatlakozó fellebbezési illetéket, továbbá az elsőfokú eljárásban felmerült és az állam által előlegezett 104.902 (Száznégyezer-kilencszázkét) forint szakértői költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesek 1997. november 3-án öröklési szerződést kötöttek szomszédjukkal, **örökhagyó neve** (továbbiakban: örökhagyó) **b.-i Ny.** út 87. szám alatti lakossal. A szerződésben a felperesek kötelezték magukat arra, hogy az örökhagyó részére szükség szerint - de kifejezetten, ha örökhagyó állapota indokolja - teljes ellátást biztosítanak és gondoskodnak teljes körű egészségügyi ellátásáról, mind saját otthonában, mind esetleges kórházi kezelése során, valamint vállalják saját költségükön illő eltemettetését is. Ennek ellenszolgáltatásaként az örökhagyó úgy rendelkezett, hogy a kizárólagos tulajdonát képező **b.-i ...** hrsz. alatt felvett, természetben **b.-i Ny.** út 87. IX. emelet 55. szám alatti 35 m² alapterületű 1,5 szobás lakás ingatlanának örökösévé teszi a felpereseket egyenlő arányban, ugyancsak az örökösöket illetik a halálakor fellelhető ingóságnak minősülő vagyontárgyai is.

Az örökhagyó 2008. január 5. napján elhunyt, ismert rokon hiányában törvényes örököse a alperes neve, az alperes. A hagyatéki eljárásban a közjegyző megállapította, hogy a felperesek által csatolt, öröklési igényük alapját képező öröklési szerződés alakilag aggályos, a Ptk. 629. § (2) bekezdése szerinti szabályt sérti. Két különálló lapból áll, melynek első lapján aláírások nincsenek. Az alaki hibára tekintettel a törvényes örökös a hagyatékra igényt jelentett be. Az öröklési jogvitára tekintettel a közjegyző a 2008. november 5. napján meghozott .../2008/14-I. számú végzésével az örökhagyó hagyatékát - az öröklési szerződéssel lekötött ingatlant 7.500.000 forint értékben, az ingatlanban felvett leltárba vett ingóságokat 5.000 forint összértékben - ideiglenes hatállyal törvényes öröklés jogcímén az alperesnek adta át. Ezt követően a közjegyző a 2009. január 7-én meghozott .../2008/15/I. számú végzésével megállapította, hogy az ideiglenes hagyatékátadó végzés teljes hatályúvá vált, amit a felperesek fellebbezése folytán a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2009. szeptember 29. napján meghozott .../2009/2. számú végzésével helybenhagyott.

A felperesek módosított keresetükben hagyatéki hitelezői igényként 7.505.000 forint, jogalap nélküli gazdagodás címén 127.692 forint megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Keresetük ténybeli alapjaként előadták, hogy a szerződéskötést követően az örökhagyót haláláig, 10 év 2 hónapig ellátták, amely időtartam 3502 nap, ebből 158 napot levontak, mert 2007. július 27-től 2008. január 5-ig az örökhagyó kórházban tartózkodott. A levonással 3344 nap maradt. Ezalatt biztosították az örökhagyó részére a bevásárlást, a főzést, heti egy alkalommal lakásában takarítottak, havi egyszer nagytakarítást végeztek, kiváltották a gyógyszereit, mostak rá, valamint orvoshoz, gyógykezelésre kísérték, sétáltatták. E tevékenységük napi 4 órai elfoglaltságot jelentett, melynek ellenértékeként 1672 napra, napi 500 forintos óradíjjal számolva a szolgáltatási érték 3.344.000 forint, míg az időszak másik felében 1672 napra 1.000 forintos óradíjjal számolva 6.688.000 forint. A dietetikus szakértő számítása alapján az adott időszakban az ételmezés nyersanyag költsége 2.033.788 forint volt. Az eltelt 122 hónapra a heti egy alkalommal végzett takarítás időigénye 3 óra és a havi egy nagytakarítást is figyelembe véve a takarítás ellenértéke 2.640.000 forint. Heti egy

alkalommal mostak az örökhagyóra, melynek értéke a mosószer költségével 2.600.000 forint. A szerződés megkötésekor az örökhagyó 83 éves volt, halálakor pedig 94 éves, az eltelt 10 év 2 hónap alatt közlekedési segítsége, gyógyszerének kiváltása, a bevásárlás, az orvos kihívása ellenértékeként 1.000.000 forintot számítottak fel. 2007. júliusi kórházba kerülésétől kezdve haláláig az örökhagyó a kórházban tartózkodott, ahol naponta látogatták, kiegészítő élelemmel látták el, könyvet, újságot vittek neki, azt felolvasták, ami napi 3 órai elfoglaltsággal járt és ellenértéke 1.000 forintos óradíjjal számolva 3.770.000 forint. 2007. júniustól december 31-ig a rezsiköltségek fedezésére az örökhagyó folyószámlájára összesen 120.000 forintot utaltak át, valamint az örökhagyó kórházi napidíjára 3.300 forintot fizettek. Az általuk fedezett temetési költség 131.401 forint volt, a 2 darab koszorú költsége 13.000 forint, míg a számla nélküli temetési szolgáltatások költsége 15.000 forint. Mindezek alapján a szolgáltatások értéke jelentősen meghaladta a hagyaték értékét, melyre tekintettel hitelezői igényként az alperessel szemben az örökhagyó halálakor fennálló hagyaték értékének megtérítését igényelték a felperesek. Az örökhagyó halálát követően 2008. április és május hónapokra befizették az örökhagyó lakása közös költségét, összesen 8.620 forintot, a 17.006, 13.951 és 12.714 forintos fűtésszámlákat. 2001-ben 62.000 forintos költséggel ablakredőnyt készítettek a lakásba, valamint 2007 szeptemberében és novemberében hitelesítették, valamint cserélték a vízórákat, melyért összesen 13.430 forintot fizettek. Mindezen költségek megtérítését az alperestől jogalap nélküli gazdagodás jogcímén igényelték. A felperesek előadása szerint a szolgáltatások többségét szüleik teljesítési segédként nyújtották az örökhagyónak, aki azokat elfogadta. Mivel az öröklési szerződés érvénytelen, az annak alapján teljesített szolgáltatások ellenértéke megtérítésére az alperes örökösként a Ptk. 237. §-a alapján az érvénytelenség jogkövetkezményeként köteles.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a Ptk. 362. §-a alapján az életfenntartás céljára adott és arra felhasznált juttatást visszakövetelni nem lehet, melyre tekintettel a felperesek az örökhagyónak életében biztosított szolgáltatások ellenértékét nem követelhetik. Mindezek mellett a felperes előadása és a kihallgatott tanúk vallomása szerint a hivatkozott tevékenységek nagy részét más személyek végezték, melynek ellenértéke megtérítését a felperesek nem igényelhetik, legfeljebb a ténylegesen általuk végzett tételesen igazolt és alátámasztott szolgáltatásaik értékét érvényesíthetik. Az alperes a felperesek által megjelölt tevékenységek elvégzését, időszakát és ellenértékét is vitatta. A Ptk. 677. § (1) bekezdés a) pontja alapján a temetési költség felszámítása helytálló, melyből 131.401 forint felmerülését elismerte. A felperesi kamatkövetelés alaptalan, fizetési felszólítás hiányában ugyanis az alperes nem eshetett késedelembe. Amennyiben a bíróság a felperesi kérelemnek helyt ad, az ítélet rendelkező részében a Ptk. 678. § (1) bekezdése, a 677. § (1) bekezdése szerinti sorrendben a Ptk. 579. §-a alapján rögzítse, hogy az alperes tartozásáért a teljes hatályú hagyatékátadó végzésben megjelölt hagyaték tárgyaival felel.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 7.505.000 forint tőkét és 2008. december 2. napjától a kifizetés napjáig esedékes, a késedelemmel érintett naptári

félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. Az alperes a .../2008/14/2. számú ideiglenes hagyatékátadó végzésben megállapított, .../2008/15/I. számmal teljes hatályúvá vált, a Fővárosi Törvényszék .../2009/2. számú végzésével jogerőre emelkedett végzésbe foglalt hagyaték tárgyaival felel. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek 127.629 forint tőkét és ennek 2008. december 2. napjától a kifizetés napjáig esedékes, a kérelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. A perben felmerült költségeiket a felek maguk viselik. A felperesek költségmentessége folytán le nem rótt illetéket az állam viseli.

Az ítélet indokolása szerint a kereset megalapozott. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperesek 1997. november 3. napján öröklési szerződést kötöttek az örökhagyóval, aki ekkor 83 éves, halálakor pedig 94 éves volt. A felperesek gyermekkoruktól ismerték az örökhagyót, mivel szüleikkel szomszédként együtt éltek a **Ny.** utcai ingatlan IX. emeletén. Szomszédként átjártak egymáshoz, az örökhagyó a felpereseket és családjukat megszerette, a felperesekre gyermekkorukban vigyázott és játszott velük. Szándéka arra irányult, hogy élete végéig történő ellátásáért cserébe a felperesek örököljék ingatlanát és ingóságait. 1997. november 3. napjától a 2008. január 5. napjáig bekövetkezett haláláig a felperesek és szüleik biztosították az örökhagyó részére az öröklési szerződésben meghatározott ellátást, gondozást, abban a tudatban, hogy az öröklési szerződés érvényes. A felperesek az örökhagyó halála után szembesültek azzal, miszerint annak ellenére, hogy ügyvédet vettek igénybe a szerződés elkészítéséhez, arra jogot nem alapíthatnak, mert az érvénytelen, mivel nem felel meg a Ptk. 629. § (2) bekezdése szerinti alaki érvényességi követelményeknek. Erre tekintettel hagyatéki hitelezői igényként érvényesítették az örökhagyónak teljesített, ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatásaik megtérítésére irányuló igényüket.

Az öröklési szerződés 3. pontjában meghatározottak szerint a felperesek és teljesítési segédek teljes ellátásként biztosították az örökhagyó napi háromszori főétkezését, 3344 napon keresztül napi 4 órai elfoglaltsággal, valamint házi segítségét és gondozását. Emellett az örökhagyó a nap folyamán fogyasztott még kávé, színes üdítőket, szörpöt, édességet és gyümölcsöket, a főétkezések között tízórai és uzsonnai ellátásban is részesült, valamint nassolni valóval, süteményekkel is ellátták. A dietetikus az örökhagyó ajánlott étrendje alapján az energia és tápanyag megosztás figyelembevételével határozta meg az étkezés nyersanyag költségét, ami 1997-ben 350 forint, 1998-ban 399 forint, 1999-ben 439 forint, 2000-ben 483 forint, 2001-ben 526 forint, 2002-ben 552 forint, 2003-ban 578 forint, 2004-ben 617 forint, 2005-ben 638 forint, 2006-ban 663 forint, 2007-ben 715 forint és 2008-ban 715 forint volt naponta. Az elsőfokú bíróság nyersanyag költségként elfogadta a dietetikus szakvéleményében meghatározott összesen 2.402.508 forint összeget, hangsúlyozva, hogy ebben a reggeli és a vacsora költsége nem került hozzászámításra.

A felperesek és teljesítési segédek által nyújtott házi segítségnyújtás, gondozás ellenértékét a bíróság a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról szóló 29/1993. (II.17.) Korm. rendelet 2. §

(3) bekezdése, valamint a ... Önkormányzata Képviselő-testületének a szociális szolgáltatásokról szóló 7/2005. (IV.4.) önkormányzati rendelete 2. számú mellékletének 2.21. és 2.2.2. pontjai alapján 1632 napra 500 forint/órán, a további 1632 napra 1.000 forint/órán határozta meg. Ebben benne foglaltatik az örökhagyó reggeliztetése, ebédtetése és vacsoráztatása, ezek közben a vele való foglalkozás, a séták során kísérése, segítése, fürdetése, higiéniai ellátása (mosdatás, körömvágás), gyógyszerei kiváltása, részére egyéb beszerzés, vásárlás, a felolvasás, lakókörnyezete tisztán tartása, a lepedő és az ágynemű áthúzása, az örökhagyó ruházatának, ágyneműjének, alsóneműjének, textíliáinak a mosása. Emellett a felperesek és teljesítési segédek élete végéig teljes körűen gondoskodtak az örökhagyó egészségügyi ellátásáról saját otthonában és kórházban tartózkodása idején. Dr. **H.Gy.** igazságügyi szakértő véleményében megállapította, hogy az örökhagyó a házimunka nagy részében, a bevásárlásban, idővel egyre fokozódó mértékű segítséget igényelt. Egyensúlyzavara miatt potenciálisan balesetveszélyes, magasabban végzett háztartási és közlekedési tevékenységekben (pl.: portörlet, ablaktisztítás, nagytakarítás, magasabb lépcsőzés, hosszabb főzés stb.) is segítséget igényelt, egészségügyi sétáihoz kísérő is indokolt volt. A 29/1993. (II.17.) Korm. rendelet 2. § (3) bekezdése értelmében, ha a jogosult tartási vagy öröklési szerződést kötött, a személyi térítési díj az intézményi térítési díjjal azonos összegű. Amennyiben az örökhagyó részére a felperesek nem nyújtottak volna teljes ellátást, a 7/2005. (IV.4.) önkormányzati rendeletbe foglalt fizetési kötelezettségüknek lett volna helye, ami intézményi térítési díjjal számolva - kizárólag a házi segítségnyújtás tekintetében - 1.360 forint/óra lett volna. Az intézményi térítési díj a szolgáltatási önköltség és a normatív állami hozzájárulás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás esetén a szolgáltatási önköltség és a szolgáltatás külön jogszabály szerinti költségvetési támogatásának különbözete. Erre tekintettel az idős embernek az állam által nyújtott szociális ellátása és gondozása a költségvetési támogatás révén kisebb, mint a magánszemély által nyújtott ellátási összeg. Az elsőfokú bíróság a rendeletbe foglalt órára kiszámított összeget vette figyelembe számítása során, ami nem eltúlzott. A 122 hónapra havi 30 nappal számolva - 3502 napból levonva a 158 nap kórházi tartózkodást -, 3344 napra 4 órai napi házi segítségnyújtási, gondozási díjat számolt el. Ennek összege az első időszakban 1672 napra napi 500 forintos óradíjjal számolva 3.344.000 forint, míg a további 1672 napra 1.000 forintos óradíjjal számolva 6.688.000 forint, ami összesen 10.032.000 forint.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek és teljesítési segédek gondoskodtak az örökhagyó teljes körű egészségügyi ellátásáról, saját otthonában és a kórházi kezelés idején is. A folyamatos megbetegedés miatt a rendszeres ápolás, gondozás költsége 2007. július 20-tól 2008. január 5-ig a kórházi tartózkodás alatt (napi ételmelegítés, a kórházba való bejutás, rendszeres látogatás, könyv, újság felolvasása) napi 3 órai elfoglaltsággal és 1.000 forintos átlagos órabérrel számolva 3.770.000 forintot tesz ki az adott időszakra. Ezen túlmenően a felperesek és teljesítési segédek eltemették az örökhagyót, megadták részére a végtisztességet, mellyel kapcsolatos kiadásuk megalapozott, ami 131.401 forint temetési költség, 2 darab koszorú költsége 13.000 forint, és számla nélküli temetési szolgáltatások 15.000 forint.

Megalapozott a felperesek jogalap nélküli gazdagodás jogcímén érvényesített igénye, melynek összege 127.629 forint és járulékai. A felperesek kétséget kizáróan bizonyították, hogy 8.620 forintot az örökhagyó halálát követően közös költségre 2008. április és május hónapokra befizették. 2008. március, április és május hónapra kifizették a 17.006 forintos, 13.951 forintos és 12.714 forintos fűtésszámlákat. 2001-ben az ablakredőny készítésével felmerült költségük 62.000 forint volt, valamint a 2007. szeptemberi és novemberi vízóracsere, illetve hitelesítés költsége 13.401 forint volt, amit az alperes a Ptk. 361. §-a értelmében köteles visszatéríteni.

Mindezeket összesítve az elsőfokú bíróság a felperesek hitelezői igényét és jogalap nélküli gazdagodásra alapított követelését 16.204.508 forint erejéig kétséget kizáróan bizonyítottanak találta. Mivel a felperesek csak 7.505.000 forint és járulékai erejéig terjesztettek elő keresetet az elsőfokú bíróság az alperest ennek megfizetésére kötelezte azzal, hogy ezért a részére teljes hatállyal átadott hagyaték tárgyaival, illetve azok értéke erejéig köteles helytállni.

Nem volt helytálló az alperesnek az az érvelése, hogy a Ptk. 362. §-a alapján az életfenntartás céljára adott és arra felhasznált juttatást visszakövetelni nem lehet. Ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság utalt a hagyatéki tartozások megtérítésével kapcsolatos, a Ptk. 677. § a) és c) pontjában foglaltakra, a Ptk. 237. §-ára, valamint az 1/2010. (VI.28.) PK véleményben foglaltakra, melyek alapján az alperes örökösként köteles megtéríteni a felpereseknek a szerződés érvénytelensége folytán ellentételezés nélkül maradt szolgáltatások ellenértékét.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte, hogy az ítélőtábla az ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján változtassa meg és megalapozatlanságára, bizonyítatlanságára tekintettel a keresetet teljes egészében utasítsa el, továbbá kötelezze a felpereseket a 32/2003. IM rendeletben megállapított ügyvédi munkadíj áfával növelt összegének megfizetésére. Az alperes összefoglalt álláspontja szerint a felperesek nem jelölték meg, illetve nem bizonyították a kereseti kérelem jogalapját. Változatlanul hivatkozott az alperes a Ptk. 362. §-ában foglaltakra, mely szerint az életfenntartás céljára adott és arra felhasznált szolgáltatást, így az örökhagyó élelmezésével, ápolásával és kórházi kezelésével felmerült kiadásokat, költségeket visszakövetelni nem lehet.

Az elsőfokú bíróság a 17-III. számú végzésében tájékoztatta a felpereseket bizonyítási kötelezettségükről, mely szerint nekik kell bizonyítaniuk a hagyatéki tartozások felmerültét és összegét, az általuk nyújtott tartás rendszerességét és értékét, továbbá azt, hogy mindez örökségi juttatás ígérete ellenében történt. Erre tekintettel ahhoz, hogy a bíróság kereseti kérelmüknek helyt adjon, a felpereseknek kellett bizonyítania, hogy a megjelölt szolgáltatások képezték az érvénytelen szerződés tárgyát, kötelezettségüknek a kereseti kérelemben meghatározott időkeretben, gyakorisággal eleget tettek, valamint azok ellenértékét. A felperesek állították, de nem igazolták megfelelő mértékben, hogy az általuk megjelölt szolgáltatásokat a meghatározott időtartamban az örökhagyónak nyújtották, nem igazolt továbbá azok ellenértéke sem. Az

elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget, mert indokolásából egyértelműen nem állapítható meg, hogyan jutott az indokolásban rögzített eredményre. Az I. és II. rendű felperesek előadása tanúvallomásnak nem minősül, az eljárás során ellentmondásba keveredtek saját előadásukkal, az I. rendű felperes maga jegyezte meg, hogy lakása rezsijét az örökhagyó fizette. A 2015. április 24. napján kihallgatott **B.J.-né** akként nyilatkozott, hogy szerinte a bevásárlás egy részét az örökhagyó fizette, beszámolt arról is, hogy a kórházba alkoholmentes sört vittek az örökhagyónak, mely alapján kérdésessé válik, hogy a felperesek és szüleik mellett kik látták, kik láthatták még el az örökhagyót. **B.I.** tanú ellentmondásba keveredett **B.J.-né** vallomásával, mert biztosan állította, hogy a felperesek szülei saját költségükön jártak vásárolni és maga az örökhagyó mondta azt neki, hogy nem kérték el a pénzt. Az alperes álláspontja szerint **R.K.**, a II. rendű felperes férje, ezért nem tekinthető elfogulatlannak, így vallomása perdöntő bizonyítékként nem vehető figyelembe. Dr. **M.T.J.-né** a felperesek édesanyja, aki teljesítési segédként is eljár, így az ügy szempontjából sem tekinthető elfogulatlannak.

A felperesek az örökhagyó ellátásával kapcsolatos elfoglaltságot napi 4 órában jelölték meg, az alperes álláspontja szerint a főzést, mosást, takarítást egybevéve sem érhet el 4 órát a szolgáltatások köre, mert a főzésnél valószínűleg a felperesek édesanyja magukra is főzött, hasonlóan a mosáshoz. Az, hogy eközben az örökhagyóval beszélgettek, nyilvánvalóan nem tekinthető az örökhagyóval történő külön foglalkozásnak, részére nyújtott szolgáltatásnak. Dr. **D.K.** tanú vallomása a felperesek állításainak igazolására nem alkalmas, tekintettel arra, hogy a tanú maga is előadta, miszerint az örökhagyót személyesen nem ismerte, így a felperesek édesanyjától származó, közvetett információkkal rendelkezett. **P.A.T.** és **F.G.F.-né** érdemi információval, konkrétummal nem tudott szolgálni, ezért vallomásuk nem alkalmas a felperesi állítás alátámasztására. Az örökhagyó háziorvosa, dr. **J.É.I.** elvileg rendszeresen látogatta, illetve látogathatta az örökhagyót, vallomása a felperesi állítások vonatkozásában relevanciával nem bír. Mindezekre tekintettel a tanúk nyilatkozatai, a felperesi állítások igazolására nem alkalmas, ezért az elsőfokú bíróságnak a keresetet elfogadó ítélete a ráfordított óraszámok tekintetében is teljes mértékben megalapozatlan.

Kötelezettségükre figyelemmel a felpereseknek tételelesen és részletesen kellett volna bizonyítaniuk az egyes szolgáltatások rendszeres teljesítését, és időigényét. Dr. **H.Gy.** igazságügyi orvosszakértő véleménye szerint az örökhagyó fennálló betegségei krónikus jellegűek voltak, hosszabb távon még gyógyszeres kezelés mellett sem volt várható bennük javulás, a szerződéskötéstől halálig állapota vélelmezhetően fokozatosan romlott, és életének utolsó fél évében már teljes ellátásra szorulhatott. Ebből következően, a szakvélemény alapján teljes ellátásra az örökhagyónak állapotánál fogva legfeljebb a halálát megelőző félévben lehetett szüksége. Kiemelte az alperes, hogy a szerződésben a felperesek arra kötelezték magukat, hogy az örökhagyó részére „szükség szerint - de kifejezetten, ha örökhagyó állapota indokolja -" teljes ellátást biztosítanak, és gondoskodnak teljes körű egészségügyi ellátásáról. Ebből következően, a felperesek a szolgáltatások teljesítését kifejezetten arra az esetre vállalták, ha azt az örökhagyó állapota indokolja, ami a szakértői vélemény szerint legfeljebb az örökhagyó halálát megelőző

féléves időszak lehetett, de semmiképpen sem tíz év. Emellett utalt arra is az alperes, hogy a szakértő véleménye a féléves időszak vonatkozásában is csak hipotetikus, mert úgy fogalmazott, hogy az örökhagyó teljes ellátásra szorulhatott, ami orvosi dokumentációval alá nem támasztott feltételezés, ezért még ezen féléves időszak vonatkozásában sem elfogadható a felperesek által megjelölt ellátás. Ezzel összefüggésben hivatkozott az alperes a Fővárosi Ítéltábla .../2014/5. számú hatályon kívül helyező végzésében foglaltakra, mely szerint a felperesek „szükség szerint” - továbbá kifejezetten, ha az örökhagyó állapota indokolja - kötelezték magukat az örökhagyó teljes ellátására. Dr. J.É.I. az örökhagyó háziorvosa vallomásából kitűnően 1997-től stagnált az örökhagyó állapota, ami valamennyi romlás ellenére relatíve egyensúlyban volt, a szerződéskötés idején „még nem kellett annyira gondozni”, 2007 júliusában került kórházba, ahonnan már nem tért vissza. Az alperes álláspontja szerint az örökhagyó gondozási igénye kérdésének megválaszolására az orvosszakértő véleménye önmagában nem alkalmas, így az abból levonható következtetések homályosak, pontatlanok. A szakértő azon véleménye, miszerint állapota alapján az örökhagyó körülbelül 4 órás gondozása elfogadható, semmivel sem alátámasztott, erre utaló orvosi adatok nem állnak rendelkezésre, továbbá a szakértő sem jelölte meg azt az időpontot, amelytől kezdve ez elfogadható. Nem adott választ arra a kérdésre, hogy ez szükséges volt-e, és azt az örökhagyó állapota kifejezetten indokoltta-e. Ez különösen annak fényében lényeges, hogy a szakértői vélemény szerint, az adatok alapján nagy valószínűséggel állítható, hogy az örökhagyó az önellátás alapvető szintjére képes lehetett. A szakértő által adott válaszok időbeli meghatározottsága nem állapítható meg, abból nem derül ki, hogy a tárgyi ügyben releváns időszak milyen szakaszokra osztható az örökhagyó egészségi állapota tekintetében, így nyitva marad a kérdés, hogy az örökhagyó kezdetben nyilvánvaló önellátási képessége esetlegesen mikor és milyen mértékben romolhatott meg. Ezért nem lehet megállapítani azt sem, hogy gondozása hány órás időráfordítást igényelt az adott időszakban. A szakvélemény merőben hipotetikus megközelítését erősíti a szakértő szóhasználatai is, ilyenek a „vélelmezhetően”, „átmeneti rosszabbodás is bekövetkezhetett” ... stb. Mindezeket túl fontos lenne a fogalmi tisztánlátás érdekében meghatározni a jelen ügy tekintetében, hogy mi tekinthető ápolásnak, gondozásnak, ugyanis a szakvélemény e tekintetben sem elég részletes.

Az örökhagyó ingatlanának közüzemi díjai tekintetében, a szolgáltatók és partnereik kimutatása alapján az alperes hivatkozott arra, hogy a díjtartozásokról szóló kimutatások kivétel nélkül az örökhagyó nevére szólnak. Erre figyelemmel az, hogy a felperesek a közműdíjakra bármilyen kifizetést teljesítettek volna, a rendelkezésre álló dokumentumok alapján nem nyert bizonyítást. A felperesek 2011. június 27-én kelt beadványához F/7. alatt csatolt betegszámlák vevője az örökhagyó, és arra vonatkozóan adat nem merült fel, hogy a befizetett összeget a felperesek fizették volna ki. A temetési költség vonatkozásában az alperes fenntartotta a 2011. augusztus 15. napján kelt előkészítő iratában foglaltakat, és ismételten hivatkozott arra, hogy a jogviszony természeténél fogva ezen összeg csak a befizető, az I. rendű felperes részére lenne megítélhető, amennyiben ő az egész összeget követelné. A felperesek által csatolt egyéb, a 8., 9. és 10. tételekhez tartozó befizetési igazolásokkal, számlákkal, jegyzőkönyvekkel, vállalási jegyekkel kapcsolatban arra

vonatkozóan adat, illetve bizonyíték nem merült fel, hogy ezeket a felperesek saját pénzükből fizették az örökhagyó érdekében.

Nem elfogadható a felpereseknek az az álláspontja, hogy a házi betegápoló szolgálat, valamint az önkormányzat igazolásával bizonyították az általuk teljesített szolgáltatások összecszerűségét, mert a felperesek szolgáltatása nem tekinthető egy professzionális szakemberek által ellátott gondozási tevékenységgel egyenértékűnek. E körben az alperes fenntartja a 2011. augusztus 15-én és 2014. február 3. napján kelt előkészítő iratában kifejtetteket. A felperesek által előadott szolgáltatások, mind időtartam, mind pedig annak összecszerűség tekintetében kimunkálatlanok, nem kellően meghatározottak, így azok bizonyításra alkalmatlanok. Szakértői bizonyítással nem igazolható, hogy a felperesek milyen mértékű támogatást, szolgáltatásokat nyújtottak az örökhagyónak. Az elsőfokú bíróság indokolása a felperesek által felsorolt költségek egy részére tér ki, a mosás költsége, a rezsi költségek és a kórházi napidíj tekintetében indokolási kötelezettségének nem tett eleget. A kórházi ellátás alatt keletkezett költségek vonatkozásában összefoglaló iratukban a felperesek hangsúlyozták, miszerint nem került felszámításra az örökhagyó halálát megelőző kórházi kezelése alatt nyújtott szolgáltatásuk, míg a többi tétel tekintetében kifejezetten utaltak arra, hogy azt fenntartják-e vagy sem. Ez a nyilatkozat kifejezetten arra utal, hogy a kórházi ellátás időszakára nézve követelésük nincs, ezért annak összecszerűségére az ítélet indokolásában sem kellett volna kitérni és az alperes marasztalásának sem lehetett része. Az elsőfokú bíróság azt sem indokolta meg, hogy pontosan mi alapján tartotta elfogadhatónak és megállapíthatónak az 500, illetve 1.000 forintos óradíjat, így ítélete e körben is megalapozatlan. Azt sem indokolta, hogy a napi 4 órai ellátás pontosan hogyan jött ki, ezért ítélete e tekintetben sem megalapozott. Ez irányadó a 15.000 forintos temetési szolgáltatás költségére is, amit külön indokolás és számla nélkül elfogadott. A kifejtettek alapján az alperes álláspontja szerint a 4 óra átlagban elvégzett szolgáltatás nem került bizonyításra, és annak ellenértéke sem, így az nem képezheti az ítélet alapját.

A felperesek a perköltség tekintetében csatlakozó fellebbezést terjesztettek elő, melyben kérték, hogy az ítélet tábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 1. § (1) bekezdése, a 2. § (1) bekezdése, a 3. § (1) bekezdése és a (2) bekezdés a) pontja alapján kötelezze az alperest 381.634,5 forint + 27% áfa = 484.675,5 forint perköltség megfizetésére. Álláspontjuk szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a felperesek pernyertessége és a jogszabályi előírások ellenére nem kötelezte az alperest az ügyvédi munkadíjból álló perköltség megfizetésére.

Fellebbezési ellenkérelmükben a felperesek az elsőfokú ítélet alperes által támadott részének helybenhagyását kérték. Álláspontjuk szerint az alperesi fellebbezés megalapozatlan. A felperesek és az örökhagyó között öröklési szerződés jött létre, ami megalapozza a felpereseknek azt az igényét, hogy szolgáltatásaik ellenértékét követeljék, amit örökségi várományuk ellenében nyújtottak és amelyek ellenszolgáltatás nélkül maradtak. Téves az alperesnek az a hivatkozása, hogy az örökhagyó életében részére biztosított ételmezési, ápolási, kórházi költségeket visszakövetelni nem lehet. Az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § és 221. §-ába foglalt rendelkezéseknek megfelelően a bizonyítékokat teljes körben

értékelte, és meggyőződése szerint elbírálva jutott arra a következtetésre, hogy a kereseti kérelem megalapozott, és ennek megfelelő indokát is adta. Az alperes minden alap nélkül kérdőjelezi meg a tanúk szavahihetőségét, holott a hamis tanúzás törvényes következményeire való kioktatás után nyilatkoztak, kétség sem férhet a vallomásuk tekintetében az igazmondáshoz. Az egyértelműen egymást kiegészítő vallomások alapján a történeti tényállást az elsőfokú bíróság megfelelően állapította meg, értékelve a tanúvallomásokat és egyéb bizonyítékokat. Kifejezetten rosszhiszemű az az alperesi hivatkozás, hogy az örökhagyó teljes ellátást állapota miatt kizárólag az utolsó félévben igényelt. Az örökhagyó élelemmel ellátása, tisztán tartása, gyógyszerekkel való ellátása, az élettevékenységében való segítség nem a teljes ellátás kategóriájába tartozik, hanem kiegészítő ellátások, a teljes ellátás egy szinte magatehetetlen ember 24 órás szolgálatát jelenti. Az orvosszakértői vélemény alapján egyértelműen megállapítható, hogy a szerződés aláírásától kezdődően rászorult az örökhagyó arra, hogy a szolgáltatásokat a felperesek teljesítsék, részben saját maguk, részben teljesítési segédek útján. Az, hogy tíz évig tartott ez a szerződés, nyilvánvalóan indokolja azon költség meghatározását, amelyeknek az elsőfokú bíróság helyt is adott. Az orvosszakértői véleményt is alaptalanul kifogásolja az alperes, ugyanis az, hogy az örökhagyó az önellátás alapvető szintjére képes lehetett, azt jelenti, hogy a felperesek által biztosított ételmet el tudta fogyasztani, nem kellett etetni, és nem volt folyamatosan ágyban fekvő beteg. Az, hogy szükséges volt számára a felperesi szolgáltatás, egyértelműen bizonyított és nyilvánvaló. Figyelembe kell venni a szerződés megkötésekor az örökhagyó életkorát, az orvosi igazolásokkal bizonyított egészségügyi állapotát, amely alapján egyértelműen megállapítható, hogy a szerződéskötés időpontjától indokoltak és szükségesek voltak a felperesek által megvalósított szolgáltatások, amiket az alperes alaptalanul vitat.

A fellebbezések részben alaposak.

Az elsőfokú bíróság az ítéletábla hatályon kívül helyező végzésében foglaltaknak eleget tett, az újabb eljárásban a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően tájékoztatta a feleket és az indítványozott bizonyítást lefolytatta. A rendelkezésre álló bizonyítékokat azonban nem egybevetve és összességükben értékelte, a szerződés tartalmát, a per elbírálása szempontjából egyes releváns tényeket és kapcsolatos ellentmondásaikat figyelmen kívül hagyta, ezért az általa megállapított tényállás és arra alapított érdemi döntése részben nem megalapozott.

Alaptalan az alperesnek a per elbírálására alkalmazandó 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 362. §-ára való hivatkozása, az ugyanis a jogalap nélkül, az életfenntartás céljára adott és arra felhasznált juttatás visszakövetelését zárja ki. A jogalap nélküli gazdagodás szubszidiárius szabály, alkalmazására csak akkor kerülhet sor, ha gazdagodó és a sérelmet szenvedett fél között más jogviszony nem áll fenn, illetve ha a jogvita a felek fennálló jogviszonyára irányadó speciális szabályok szerint nem bírálható el. A perbeli esetben a szerződés alapján az örökhagyónak nyújtott szolgáltatásokra alapított követelés tekintetében a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazhatósága nem áll fenn, ugyanis a szerződés érvénytelensége esetére a felek jogviszonyát a Ptk. 237. §-a rendezi. Annak alapján a

felperesek az örökösrel szemben, hagyatéki tartozásként követelhetik a szerződés alapján az örökhagyónak nyújtott és az érvénytelenség folytán ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatásaik ellenértéke megtérítését.

Az öröklési szerződésben a felperesek „szükség szerint” – „de kifejezetten ha örökhagyó állapota indokolja” – vállaltak kötelezettséget az örökhagyó teljes ellátásának biztosítására, melyből következően az örökhagyó részére nyújtandó szolgáltatások köre állapotához igazodik. Nyilvánvaló, hogy egyes ellátás körébe tartozó szolgáltatások az örökhagyó részére akkor szükségesek, indokoltak, ha e feladatokat állapota miatt már nem, vagy csak nehézséggel lenne képes ellátni. A kereset megítélésénél jelentőséggel bír a felperesek szolgáltatása, a szerződésben ugyanis nem az örökhagyó tartását, hanem ellátását vállalták, amelyek nem azonos tartalommal bírnak. Tartás esetén az eltartót terheli a tartással felmerülő valamennyi, köztük az eltartott lakhatásával felmerülő költség, kiadás is. A perbeli adatok szerint, lakása fenntartási és rezsi költségeit az örökhagyó viselte és a felperesek előadásából kitűnően e költségek fizetése nem volt kötelezettségük. Mindezekből okszerűen az a következtetés vonható le, hogy a felperesek kötelezettsége tekintetében az „ellátás” megjelölése tudatos, az a tartástól való különbözőséget hivatott kifejezni. A felperesi szolgáltatások körében a szerződés külön rendelkezik arról, hogy a felperesek saját költségükön vállalják az örökhagyó illő eltemettetését, az ellátási kötelezettség körében azonban a költségviselésre utalás nincs, nem tartalmazza továbbá a szerződés azt a szerződéses gyakorlatban a költségviselés egyértelművé tételére alkalmazott rendelkezést, hogy az örökhagyó saját jövedelmével szabadon rendelkezik.

Az alperes keresettel kapcsolatos védekezésére tekintettel a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy a szerződés alapján az örökhagyónak milyen szolgáltatásokat teljesítettek és azok ellenértéke megítélésére alkalmas tényeket, körülményeket is nekik kellett bizonyítani. Fellebbezésében az alperes részletesen kifejtett érvei alapján helytállóan kifogásolta ezzel összefüggésben a bizonyítékok értékelését és megalapozottan mutatott rá azokra az ellentmondásokra, amelyek kétségesse teszik egyes szolgáltatások indokoltságát, szükségességét, megjelölt időigényét. Az elsőfokú bíróság szükségtelenül rendelt ki orvosszakértőt arra nézve, hogy általánosságban az örökhagyó képes volt-e önmagát ellátni, főzni, mosni, takarítani, gondozásra szorulása esetén ez milyen tevékenységet igényelt és elfogadható-e a felperesek által megjelölt időráfordítás. Mindezek elsősorban a bizonyításra tartozó kérdések, továbbá a felperesek által megjelölt időráfordítás elfogadhatósága nem orvosszakértői feladat, annak megítélése a bíróság kötelezettsége.

Az örökhagyó körülményeit vizsgálva megállapítható, hogy egyedül élt lakásában. Háziorvosa, dr. **J.É.I.** vallomása szerint a szerződéskötéskor még nem kellett őt „annyira gondozni”, állapota 1997-től stagnált, az évek múltával valamennyit romlott, de relatíve egyensúlyban volt, Nehezen, botjára támaszkodva járt. 2003-ban a túl sok multivitamin szedése átmeneti pajzsmirigy túlműködést okozott nála, ami a multivitaminok elhagyása után rendeződött, rosszullétei általában szédülés, vérnyomás kiugrás, elgyengülés volt, ami természetes ebben a

korban. 2007 júliusában egy akut agyi keringési zavar miatt került kórházba, ahonnan nem jött ki. A perben a szerződéskötéstől 2007. július végéig, az örökhagyó önellátási képességét nagymértékben korlátozó állapotromlására hitelt érdemlő bizonyíték nem merült fel.

Dr. **J.É.I.**, **B.J.-né**, **P.A.T.** és **B.I.** érdektelen tanúk vallomásából kitűnően az örökhagyó nehezen járt, időnként szédült, ezért ritkábban járt le lakásából, leginkább levegőzni ment le a ház elé. Mindezek alapján megállapítható, hogy a szerződéskötéstől kezdődően rászorult arra, hogy bevásároljanak részére, gyógyszereit kiváltsák. **B.J.-né**, **P.A.T.** és **B.I.** tanúk bizonyították, hogy a felperesek szülei vásároltak rendszeresen az örökhagyó részére. **B.J.-né** és **B.I.** házban lakóként kapcsolatban álltak az örökhagyóval, tanúsították, hogy a felperesek édesanyja főzött az örökhagyónak, dr. **J.É.I.** háziorvos tudott a szerződéskötésről és maga is beszámolt a főzésről. Ugyanakkor **P.A.T.** vallomásából kitűnően, ritkán, de az örökhagyó is lejárt a házban működő kisboltjába vásárolni, alapvető dolgokat, tejet, kenyeret, illetve nápolyit, néha bort vagy pálinkát. Mindezek mellett dr. **M.T.J.-né** vallomása szerint „az elején” az örökhagyónak nem kellett a reggelit elkészíteni és bevenni, csak be kellett vásárolni neki és megcsinálni, emlékezete szerint biztosan 2002-től kellett bekészíteni neki a reggelit. Előadta továbbá, hogy „tulajdonképpen minden 2002 körül kezdődött” amikortól már az örökhagyó „nem tudott bizonyos dolgokat megcsinálni”, egyre rosszabb állapotba került és egyre több időt igényelt ellátása. A kifejtettek alapján az elsőfokú bíróság megalapozatlanul állapította meg, hogy a szerződéskötéstől kezdve, kórházba kerüléséig a felperesek, illetve teljesítési segédek teljes körűen biztosították az örökhagyó ételmezését és bizonyított a mindezekkel összefüggésben általuk nyújtott valamennyi szolgáltatás és azok időigénye.

A háziorvos perben csatolt feljegyzéseiből kitűnően az örökhagyó általában az orvosi rendelőbe járt gyógyszert felíratni, e célból utoljára nem sokkal kórházba kerülése előtt, 2007. július 11-én is a rendelőbe ment az orvoshoz. A másodfokú eljárásban beszerzett, kezelésére vonatkozó iratok szerint a krónikus belgyógyászati osztályon való felvételekor (2007. július 30.) végzett felmérés szerint az örökhagyó állapota közepes, járóképes, mobilitása kissé akadályozott, az ápolási betétlap feljegyzéseiből kitűnően még 2007 decemberében is kijárt a WC-re, mosakodott és sétált, etetésének, itatásának szükségességére adat nem merült fel. Az állapotára vonatkozó bizonyítékokból kitűnően a járásnehézsége és időnkénti szédülései, elgyengülései elsősorban házon kívüli tevékenységét korlátozták. Házon, lakáson belül képes volt közlekedni, átjárt a felperesi családhoz, más szomszédhoz, alapvető önellátási képessége megvolt. Mindezekből következően megalapozottan kétséges az örökhagyó részére a reggeli és a vacsora külön felszolgáltatásának szükségessége, olyan betegségére, állapotára adat nem merült fel, ami akadályozta volna őt abban, hogy a részére vásárolt élelemből önállóan maga állítsa össze reggelijét, vacsoráját, vagy abból önállóan fogyasszon.

Az érdektelen szomszéd tanúk vallomásából és a hagyatéki leltárból kitűnően az örökhagyónak nem volt mosógépe, ezért részére a felperesek anyja mosott. A perbeli adatok szerint a mosnivalót korábban mosodába vitte, melyben azonban állapota már korlátozta. Nehezített járására,

gyengességére is figyelemmel bizonyítottanak minősül, hogy a nehezebb takarítási munkákat már nem tudta végezni. Állapotára figyelemmel azonban nyilvánvalóan képes volt a könnyebb, kisebb takarítási munkákra (pl. elérhető helyen lévő portörlet, mosogatás...). A takarítás tekintetében a bizonyítékok ellentmondásosak, dr. **M.T.J.-né** vallomása szerint havonta végeztek nagytakarítást, **B.J.-né** tanú szerint hetente, hétvégén volt nagytakarítás, mely gyakoriságok szükségessége megalapozottan kétséges és hitelt érdemlően nem bizonyított.

Megalapozatlan az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, miszerint a felperes és teljesítési segédek gondoskodtak az örökhagyó teljes körű egészségügyi ellátásáról, ápolásáról saját otthonában és kórházi kezelése idején is. A perbeli adatok szerint szerződéskötéstől a 2007. júliusi kórházba kerüléséig az örökhagyó a háziorvoshoz járt, egyéb egészségügyi ellátására, ápolásának szükségességére adat nem merült fel. Dr. **J.É.I.** háziorvos vallomásából kitűnően, ha ki kellett menni az örökhagyóhoz a lakására, őt mindig az örökhagyó hívta. A tanú által csatolt kimutatás szerint utoljára 2004-ben kereste fel lakásán az örökhagyót. Emellett nyilvánvaló, hogy kórházi tartózkodása idején nem a felperesek, illetve teljesítési segédei, hanem a kórház biztosította az örökhagyó egészségügyi ellátását.

A kifejtettek alapján a felperesek valamennyi általuk hivatkozott szolgáltatás teljesítését és azok megjelölt időszükségletét hitelt érdemlően nem bizonyították. A bizonyítékokat összevetve, figyelemmel a felmerült ellentmondásokra, az örökhagyó feltárt körülményeire, egyes szolgáltatások bizonyítatlanságára, az ítéletábra megítélése szerint a szerződéskötéstől az örökhagyó kórházba kerüléséig terjedő időszakokra az elsőfokú bíróság által megítélt napi átlagos négy órás időráfordítás csökkentése indokolt, mely helyett a napi átlagos két óra időráfordítás tekinthető reálisnak. Az elsőfokú bíróság számítása során alkalmazott óradíj nem tekinthető túlzottnak, különös tekintettel a hosszabb szolgáltatási idő alatt az értékviszonyokban bekövetkezett változásokra. Az alperes ezzel kapcsolatos kifogásaival szemben, az elsőfokú bíróság indokolásából kitűnik, hogy a felperesek által felszámított óradíj mértékét a házi gondozás térítési díjaihoz mérten ítélte meg. A felperesi munka szolgáltatások ellenértéke a kifejtettek alapján módosuló időráfordítás folytán a első időszakban 1.672.000 forint, a második időszakban 3.344.000 forint.

A kórházi időszak tekintetében elsődlegesen utal az ítéletábra arra, hogy az elsőfokú bíróság által erre az időre megállapított ellenérték rendkívül eltúlzott, amelynek oka nyilvánvalóan számítási hiba. Megalapozatlan az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, miszerint a felperesek a kórházba kerülését követő időszakban is a korábbinak megfelelő ellátásban részesítették az örökhagyót, ugyanis étellemezését, gyógykezelését, ápolását a kórház biztosította. A tanúk bizonyították, hogy a felperesek, illetve szüleik felváltva, naponta látogatták az örökhagyót a kórházban, részére kiegészítő ételmezt, innivalót vittek, ruhaneműt kimosták. A látogatások során a felperesek által hivatkozott időigényes felolvasás hitelt érdemlően nem bizonyított. Az adott időszakokra felszámított napi három órai elfoglaltság túlzott, annak mérséklése indokolt, mellyel szemben napi egy órai elfoglaltság a reális és elfogadható. Ez alapján, erre az időszakra a felperesi szolgáltatási

érték az előzőek szerint helytálló 1.000 forintos óradíjjal számítva, 158 napra 158.000 forint.

Az ítéletábra álláspontja szerint az, hogy a szerződés a felperesi szolgáltatások körében csak a temetés tekintetében rendelkezik arról, hogy azt a felperesek saját költségükre kötelesek teljesíteni, egyértelműen arra utal, hogy a felek szándéka szerint a felperesek kötelezettsége az ellátás biztosítása az örökhagyó költségére. A felpereseknek azt az állítását, hogy az ellátást saját költségükre nyújtották az örökhagyónak, cáfolja **B.J.-né**, akinek tanúvallomása szerint a bevásárlás költségeit részben az örökhagyó, részben a felperesi család fizette, melynek arányát az örökhagyó jövedelme, rezsi és ellátási költségei, valamint azok fizetésével kapcsolatos pontos ismerete nélkül becsülte meg, arra alapítva, illetve azt feltételezve, hogy valamennyi kiadására az örökhagyó nyugdíja nem lett volna elég. A tanú szomszédként ismerte az örökhagyó és a felperesi család körülményeit, nyilvánvaló, hogy az örökhagyó költségekhez való hozzájárulása saját tapasztalatán vagy a felektől szerzett információon alapul. Egyéb körülmények is alátámasztják, hogy ellátási költségeit az örökhagyó fizette. A perben nyugdíjára 2004. évtől áll rendelkezésre adat, melyből kitűnően havi nyugdíja 2004-ben 57.520 forint, 2005-ben 61.748 forint, 2006-ban 67.041 forint, 2007-ben 75.284 forint volt. A lakhatásával felmerülő költségeire perben rendelkezésre álló bizonyítékok szerint az örökhagyó havi átlagos lakhatási összköltsége (közös költség, rezsiköltségek) havi nyugdíjának körülbelül 1/3-1/4 része körül volt, melyek kifizetése után nyugdíjának nagy része megmaradt. Amennyiben ellátásának teljes költségét a felperesi család fedezte, a szerződéskötéstől eltelt tíz év alatt igen jelentős, milliós nagyságrendű megtakarításának kellett keletkezni. Ezzel szemben, a hagyatékátadó végzésből kitűnően halálakor megtakarítása, pénzvagyona nem volt. A bizonyítékok szerint nehezített mozgására tekintettel nagyrészt lakásában tartózkodott, ahonnan általában csak a ház elé járt le, körülményei alapján nagymértékű, egyéb célú pénzköltése kizárt, továbbá halála előtt fél évig kórházban tartózkodott. Megalapozottan kétséges dr. **M.T.J.-né** vallomása a tekintetben, hogy kórházi tartózkodása alatt az örökhagyó nyugdíját ők vették át meghatalmazással, azt azonban bevitte neki a kórházba, ami egyrészt nem életszerű, másrészt állítását egyéb bizonyíték nem támasztotta alá. A tanú a felperesek közeli hozzátartozója, mely minőségéből következően nem érdektelen. Emellett anyagi érdekeltsége is fennáll, mert teljesítési segédként igen tevékenyen vett részt a felperesi kötelezettségek teljesítésében, melynek ellenértékét is követelik a felperesek.

A kifejtettek alapján a felpereseknek az örökhagyó élelmezésével felmerült költségek megtérítésére irányuló igénye alaptalan. Az elsőfokú bíróság az élelmezési költséget a dietetikus által közölt korabeli adatok alapján állapította meg, mellyel összefüggésben téves az a hivatkozása, miszerint a közölt napi élelmezési költség nem tartalmazza a reggeli és a vacsora költségét, ugyanis a dietetikus a napi költséget a teljes napi szükséglet alapján közölte, melyből következően a napi költség a teljes napi ételkészítési költséget tartalmazza. A közölt napi költségértékek alapján megállapítható, hogy azok havi összköltsége az örökhagyó aktuális nyugdíjának 25-30%-a, melyből következően azt az örökhagyó képes volt teljes mértékben nyugdíjából fedezni.

A felperesek az örökhagyó temetési költségeit túlnyomórészt számlával igazolták. Az általános élethelyzet alapján a temetéssel szükségszerűen felmerülnek számlával nem igazolható, a szolgáltatás megfelelő teljesítése érdekében a személyzetnek adott borraavaló jellegű kiadások, ami az általános ítélkezési gyakorlat szerint költségként elfogadható. Mindezek figyelembevételével az örökhagyó temetésével felmerülő teljes összköltség 159.401 forint, amelynek fizetése a felperesek szerződéses kötelezettsége volt, ezért azt az előzőek szerinti ellátási szolgáltatásaik ellenértékével együtt, a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként, ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatásként követelhetik vissza. Téves az alperesnek az a hivatkozása, hogy mivel a számla az I. rendű felperes nevére szól, a költségek csak részére téríthetők meg. A szerződés szerint a felperesi szolgáltatások teljesítésére mindketten kötelesek, azokat bármelyikük teljesítheti, ezért e tekintetben egyetemleges kötelezettek, ezért egyetemlegesen jogosultak annak megtérítésére is.

Az elsőfokú bíróság döntése a további egyes felperesi követelések tekintetében csak részben megalapozott. Az alperes elévülési kifogása a 62.000 forint redőnyfelszerelési költség tekintetében helytálló. E költség 2001-ben merült fel, annak beszerzése, felszereltetése nem tartozott a felperesek szerződéses kötelezettsége körében és az ebből eredő követelés még az örökhagyó életében elévült. A 3.300 forintos kórházi költségről kiállított számla az örökhagyó nevére szól, ami annak felperesek részéről való teljesítését nem bizonyítja. Emellett dr. **M.T.J.-né** vallomása szerint, kórházi tartózkodása alatt az örökhagyó nyugdíját ők vették fel, így e költség ebből kiegyenlíthető volt. Dr. **M.T.J.-né** vallomásából kitűnően az örökhagyó pénzből rendszeresen ők fizettek be bankszámlájára havonta 10-15.000 forintot, mely számláról kerültek átutalásra az örökhagyót terhelő közüzemi díjak. Erre tekintettel önmagában a befizetést igazoló szelvény a felperesi költségviselést nem bizonyítja, különös tekintettel arra, hogy a rezsiköltségek viselése nem volt a felperesek szerződéses kötelezettsége. Ugyanez irányadó a többi, az örökhagyó kórházi tartózkodása során teljesített banki befizetésekre, ugyanis ehhez az előzőekben kifejtettek szerint rendelkezésre állt az örökhagyó felvett nyugdíja. A kifejtettek alapján e tételek tekintetében a felperesek követelése alaptalan.

Megalapozott a felperesek követelése az örökhagyó halála után az örökhagyó lakására befizetett két havi közös költség (8.620 forint) és a fűtési díjak (43.671 forint) tekintetében. Az örökhagyó halálával hagyatékát az alperes örökölte meg, melyből következően ezek a költségek a lakás tulajdonosaként őt terheltek. Ezt a felperesek az alperes helyett tartozatlanul fizették ki, mellyel az alperes jogalap nélkül gazdagodott és gazdagodását a Ptk. 361. § (1) bekezdése szerint köteles visszatéríteni.

Részben helytálló a felperesek csatlakozó fellebbezése. Az elsőfokú ítélet alapján a felek pernyertessége-pervesztessége eltérő, az alperes nagyjából pervesztés, ezért az elsőfokú bíróság alaptalanul mellőzte a felperesek javára a perköltség megítélését.

A kifejtettek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta és az alperes mindkét

fizetési kötelezettségének tőke összegét leszállította. Ennek mértéke a szerződés érvénytelensége folytán visszajáró szolgáltatási érték tekintetében (1.672.000+3.344.000+158.000+159.401) összesen 5.333.401 forint, a jogalap nélküli gazdagodás körében (8.620+43.671) 52.291 forint, ezt meghaladóan az ítélet tábla alaptalan részében a keresetet elutasította. A nagyjából részben pereszes alperes, pereszesessége arányában a Pp. 81. § (1) bekezdése szerint kötelezte a felperesek részére a per költség, a képviselőjükkel felmerült, áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj megfizetésére, az ítélet tábla hatályon kívül helyező végzésében megállapított költségek figyelembevételével. Ennek mértéke meghatározásánál kis mértékben értékelte azt is, hogy a felperesek az elsődleges kereseti kérelmük vonatkozásában pereszesnek minősülnek. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az alperes a másodfokú eljárásban is nagyjából részben pereszes, ezért az ítélet tábla őt kötelezte a per költség megfizetésére, ami a felperesek képviselőjével felmerült, a pertárgy értéke és pereszesessége aránya alapján a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése szerinti ügyvédi munkadíj és az azt terhelő áfa. A felperesek költségmentesek, az alperes illetékmentes, ezért a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján a le nem rótt csatlakozó fellebbezési illetéket, továbbá az elsőfokú eljárásban felmerült és állam által előlegezett szakértői költséget (amelynek viseléséről az elsőfokú bíróság elmulasztott rendelkezni) az állam viseli. Az alperes fellebbezése tekintetében illeték nem merült fel, mert az ügyben korábban hozott ítéletet az ítélet tábla a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján helyezte hatályon kívül.

Budapest, 2017. március 2.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

. Hegedűs Mária s.k. Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.
előadó bíró bíró

A kiadmány hitelül: Szirmai Nikolett bírósági ügyintéző